

ધોરણ : 11 ગુજરાતી

પાઠ : 24

રેફરન્સ બુક

1. નીચેના પ્રશ્નોના એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

(1) બાએ દીકરા-દીકરીને કેવી રીતે ભણાવ્યાં હતાં?

➤ બાએ પારકાં દળણાં દળીને, કોઈનાં કપડાં ધોઈને કે પારકાં વાસણ ઉટકીને તેમનાં દીકરા-દીકરીને ભણાવ્યાં હતાં.

(2) બાએ લાપસી શા માટે રાંધી હતી?

➤ લેખક મેટ્રિકની પરીક્ષા આપવા જતા હતા, એટલે બાએ બે પૈસા ઉછીના ઉધાર કરીને લાપસી રાંધી હતી.

(3) લેખક અને તેમનાં પત્ની એકબીજાને અબુધ શાથી
લાગતાં?

➤ લેખક અને તેમનાં પત્ની એકબીજાને અબુધ લાગતાં હતાં;
કારણ કે પોતાના જીવનમાં બાની સ્મૃતિઓની પોટલી
કેટલી મહત્ત્વની છે એ લેખક તેમની પત્નીને સમજાવી શકે
તેમ નહોતા અને તેમનાં પત્નીની સમસ્યા એ હતી કે તે
પતિનો પોટલી પ્રત્યેનો પ્રેમ સમજી શકે તેમ નહોતાં.

2. નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

(1) લેખકે બાની સ્મૃતિ શી રીતે જાળવી રાખી હતી?

➤ લેખકે બાની તપકીરની ડબલી, ડાંડલી તૂટી ગયેલાં ચશમાં, જે સાડલાના છેડાથી મરતી વખતે બાએ આંખનાં આંસુ લૂછ્યાં હતાં તે સાડલો અને જે ડબામાં બા એમના માટે ‘ભાગ’ રાખી મૂકતી તે ડબો – આ બધી વસ્તુઓ એક પોટલીમાં બાંધીને એક બેગમાં તાળું મારીને બાની આ સ્મૃતિને જાળવી રાખી હતી.

(2) લેખક પોતાની રેફરન્સ બુક કોને કહે છે? શા માટે?

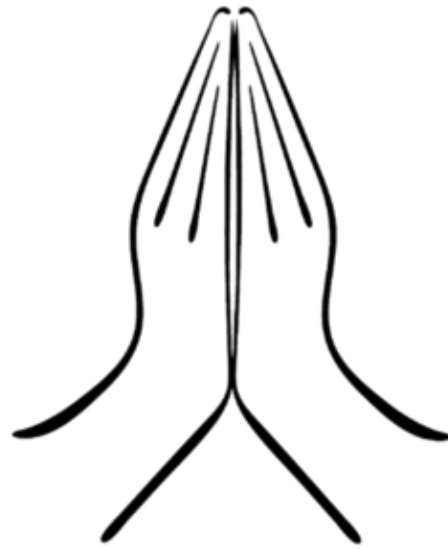
➤ લેખકે તેમનાં બાના નિર્વ્યાજ પ્રેમની સ્મૃતિરૂપે જે વસ્તુઓ પોટલીમાં સાચવી રાખી હતી, તે પોટલીને તેઓ રેફરન્સ બુક કહે છે. બાના મૃત્યુ પછી તેમના નિર્વ્યાજ પ્રેમથી વંચિત લેખક પોતાની દોમ દોમ સાહ્યબીમાં પણ બેચેન બની જતા ત્યારે છાનામાના આ રેફરન્સ બુક ખોલીને બેસતા; કારણ કે એ પોટલી તેમના જીવનની રેફરન્સ બુક હતી.

3. નીચેના પ્રશ્નની મુદ્દાસર નોંધ લખો.

- 'રેફરન્સ બુક' લઘુ કથામાંથી પ્રગટતું નાનું રેખાચિત્ર આલેખો.
- લેખકનાં બા વિધવા થયાં ત્યારે તેમના પર તેમનાં સંતાનોને ભણાવવાની જવાબદારી આવી પડી હતી. તેમણે પારકાં દળણાં દળીને, કોઈનાં કપડાં ધોઈને કે પારકાં વાસણ ઉટકીને તેમનાં દીકરા-દીકરીને ભણાવ્યાં. દીકરો નિશાળેથી ઘેર આવે ત્યારે એક પળી ભરીને તાજું દૂધ પાતી. તે નિશાળમાં શું શીખ્યો તે પૂછતી. પછી પારકાં કામ કરવા નીકળી જતી.

શેઠિયાઓને ઘરેથી જે કાંઈ વધેલું ઘટેલું ખાવાનું મળ્યું હોય તે બંને સંતાનોને ખવરાવતી. તેમને ખવરાવ્યા પછી જે કાંઈ વધ્યું હોય તે પોતે ખાતી. દીકરો ફાનસના અજવાળે વાંચતો હોય ત્યારે દીકરાની પાસે બેસીને બજર ઘસતી. તે અભણ હતી, પણ દીકરાને ભણાવવાની ખૂબ ઇચ્છા હતી. કોઈ એકાદ પુસ્તક દીકરાએ વાંચવા ન લીધું હોય તો તેને પૂછતી. દીકરાનો જવાબ સાંભળી તેની ચિંતા દૂર થતી. દીકરો મેટ્રિકની પરીક્ષા આપવા જતો ત્યારે બાબે પૈસા ઉછીના ઉધાર કરીને શુકનની લાપસી રાંધતી. બાએ મૃત્યુ વખતે પોતાના સાડલાથી દીકરાનાં આંસુ લૂછીને દિલાસો આપ્યો હતો. આમ, આ લઘુકથામાં બાનો પોતાનાં સંતાનો માટેનો નિર્વ્યાજ પ્રેમ વ્યક્ત થયો છે.

Thanks

For watching